

Motion till riksdagen 2025/26:894

av Ewa Pihl Krabbe (S)

Förbättrad och jämlik vård för personer med Parkinsons sjukdom

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra jämlikheten och kvaliteten i vården för personer med Parkinsons sjukdom och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att det nationella vårdprogrammet för Parkinsons sjukdom som Socialstyrelsen fastställt åtföljs av en implementering i alla regioner i landet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Parkinsons sjukdom är en kronisk, progressiv neurologisk sjukdom, som drabbar cirka 2 000 personer i Sverige varje år. Totalt lever ca 20 000–25 000 personer med Parkinsons sjukdom i Sverige. Med rätt insatser kan många personer med parkinson fortsätta sitt yrkesarbete som vanligt. Tack vare bland annat svenska forskningsgenombrott finns idag goda möjligheter att behandla sjukdomens symtom. Men trots att sjukdomen kräver en omfattande och långsiktig vårdinsats är tillgången till en adekvat och jämlik vård långt ifrån tillfredsställande och det finns betydande regionala skillnader i både diagnostik, behandling och uppföljning. Skåne är en region som sticker ut negativt. Personer med parkinson får inte alltid tillgång till den specialiserade vård och rehabilitering som deras tillstånd kräver, och möjligheter till avancerade behandlingar varierar beroende på regionens resurser.

Har man Parkinsons sjukdom så är det av stor vikt att påbörja medicinering för att få en förbättrad livskvalitet. Likaså när det gäller att utöva fysisk aktivitet. Personer med parkinson har behov av kontinuerliga rehabiliteringsinsatser för att bibehålla eller öka fysisk och kognitiv förmåga. När den medicin som tas i tablettform inte räcker till, när

man har återkommande dosglapp, överrörlighet och/eller besvärande skakningar behöver man utreda om avancerad behandling är ett alternativ.

Avancerad behandling

Med en medicinpump, via infart på magen eller subkutan under huden, alternativt med elektronisk djupstimulering av hjärnan (DBS) kan personer med parkinson få en ökad livskvalitet.

Dessa behandlingar har vissa begränsningar kopplat till ålder, kognitiv förmåga och underliggande sjukdom hos den enskilde. Det är av stor vikt att en sådan bedömning görs i god tid så att något av alternativen fortfarande är möjligt.

I Socialstyrelsens utvärderingar och patientorganisationers rapporter framkommer klart att många patienter har begränsad tillgång till neurolog med parkinsonkompetens, multidisciplinära team och kontinuerlig uppföljning. Den personcentrerade vårdmodell som förespråkas i flera nationella strategier uppfylls i praktiken endast delvis. Man kan också se att rehabiliterande insatser i form av fysioterapi, arbetsterapi och logopedi är ojämnt fördelade och ofta otillräckliga, trots att de är avgörande för att bibehålla funktion och livskvalitet över tid.

Tillgången till avancerade behandlingsmetoder är heller inte jämlik. Det förekommer långa väntetider till utredning och behandling i vissa regioner vilket innebär att alldeles för många patienter inte längre kan provas för de olika behandlingarna. Detta då vissa behandlingar inte skulle ge bästa möjliga effekt eller inte heller vara möjliga på grund av sjukdomens progression. Även socioekonomiska ojämlikheter gör att patienter har svårt att navigera i vårdssystemet och att kräva den vård de har rätt till.

2016 fattade Socialstyrelsen beslut om nationella riktlinjer för vården av patienter med Parkinsons sjukdom och en översyn av riktlinjerna publicerades 2022. Trots detta så är vården av personer med parkinson fortfarande ojämlik i landet vilket patientorganisationen Svenska Parkinsonförbundet tydligt anger. För att säkerställa jämlik och högkvalitativ vård för personer med parkinson krävs nationella samordnade insatser. Ett nationellt vårdprogram med tydliga kvalitetskrav, systematisk uppföljning och jämlik tillgång till såväl basala som avancerade behandlingar måste också följas av en implementering ute i regionerna för att Socialstyrelsens riktlinjer ska förverkligas. Rättigheter måste stärkas och stödet i vardagen till personer med Parkinsons sjukdom och deras anhöriga samt tillgång till behandling måste avsevärt förbättras så att rätt vårdinsats ges vid rätt tidpunkt för en god livskvalitet.

Ewa Pihl Krabbe (S)